

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Craffu Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	12 Gorffennaf 2018
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol Tai, Rheoleiddio a'r Amgylchedd/ Pennaeth Priffyrdd a'r Amgylchedd
Awdur(on) yr Adroddiad:	Rheolwr Uned Waith a Strydwedd Rheolwr Strydwedd (y Gogledd)
Teitl:	Diweddariad ynglŷn â rheoli mynwentydd Cyngor Sir Ddinbych

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi diweddariad i Aelodau am y lleoedd claddu sydd ar ôl ym mynwentydd y cyngor, ac mae'n amlinellu ardaloedd sy'n wynebu risg o ran diffyg lleoedd claddu yn y dyfodol. Mae'r adroddiad hefyd yn cwmpasu cynnydd arfaethedig mewn ffioedd mynwentydd ac yn rhoi amlinelliad o'r drefn gynnal a chadw bresennol (a'r polisiau rheoli) ar gyfer pob mynwent a reolir gan y cyngor.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Rhoi gwybodaeth i Aelodau am y lleoedd claddu sydd ar ôl ym mynwentydd y cyngor ac amlinellu'r safonau cynnal a chadw presennol a'r polisiau rheoli sydd mewn lle ar gyfer ein mynwentydd. Atodir dadansoddiad o nifer y blynyddoedd sydd ar ôl i gladdedigaethau newydd ym mhob mynwent yn **Atodiad 1**. Atodir cynnig i gynyddu ffioedd claddu er mwyn gwneud ffioedd Sir Ddinbych yn gydnaws â ffioedd awdurdodau cyfagos yn **Atodiad 2**. Atodir manyleb cynnal a chadw ein mynwentydd yn **Atodiad 3**. Atodir ein polisiau presennol mewn perthynas â rheoli mynwentydd yn **Atodiad 4**. Atodir astudiaeth ddichonoldeb a gynhaliwyd yn 2004 er mwyn archwilio'r ddarpariaeth mynwentydd yn y dyfodol yn **Atodiad 5**.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn:

- 3.1. ystyried p'un a ddylid sefydlu Grŵp Tasg a Gorffen Craffu er mwyn ystyried lleoedd claddu ym mynwentydd y cyngor yn y dyfodol;
- 3.2. cadarnhau ei gefnogaeth ar gyfer y polisiau presennol sy'n gysylltiedig â rheoli mynwentydd y cyngor; a
- 3.3. chefnogi'r cynigion i gynyddu ffioedd claddu er mwyn gwneud ffioedd Sir Ddinbych yn gydnaws â ffioedd awdurdodau cyfagos.

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1. Cafodd mynwentydd presennol y cyngor eu hetifeddu yn ystod ad-drefniant llywodraeth leol 1996. Nid oes gan y cyngor ddyletswydd statudol i ddarparu ei fynwentydd ei hun ond mae ganddo rymoedd i wneud hynny os yw'n dewis o dan ddeddfwriaeth bresennol. Yn 2004, ystyriodd gweithgor Pwyllgor Craffu'r Amgylchedd y posibilrwydd o ddarparu mynwent newydd. Roedd y gweithgor craffu wedi nodi dau safle posibl ar gyfer mynwent newydd ac roedd cyfanswm y costau gwaith yn y ddau safle yn fwy na £950,000 yr un ar lefelau prisiau 2004. Nid oedd yr amcangyfrifon yn cynnwys costau caffael y tir. Ni aethpwyd â'r opsiwn i ddatblygu mynwentydd newydd ar y pryd, yn bennaf oherwydd costau.
- 4.2. Crynhoir nifer y lleoedd claddu sydd ar ôl ym mynwentydd y cyngor (fel ym mis Mai 2018) yn **Atodiad 1**, ynghyd ag amcangyfrif o gyfraddau claddu'r dyfodol. Mae'r tuedd hirdymor tuag at amlosgi wedi cael ei gymryd i ystyriaeth. Ar hyn o bryd nid oes problem gyda nifer y lleoedd claddu yn gyffredinol (h.y. ledled y sir gyfan), ond yn y tymor canolig (5 i 10 mlynedd) bydd nifer o fynwentydd yn llenwi eu holl lleoedd ar gyfer claddedigaethau newydd.
- 4.3. Mae un o fynwentydd mwyaf y Cyngor (y Rhyl) bellach wedi cau i gladdedigaethau newydd ac mae'n debygol o arwain at gost sylweddol i'r awdurdod ddarparu mynwentydd i drefi unigol wrth i'r mynwentydd presennol lenwi, ac nid oes tir addas ar gael bob amser yn yr ardaloedd gofynnol.
- 4.4. Mae dadansoddiad o'r ffigyrau manwl yn dangos mai mynwent Rhuddlan fydd y nesaf i lenwi a hynny mewn oddeutu 8 mlynedd, ac mae'n debyg mai mynwent Rhuthun fydd y nesaf ar ôl hynny. Pan fydd y mynwentydd hyn yn llawn, bydd mwy o alw am fynwentydd eraill y cyngor.
- 4.5. Ym Mhrestatyn a Llangollen, mae llawer o'r lleoedd claddu sydd ar ôl ar dir sy'n cael ei ddefnyddio i bori a/neu sy'n cynnwys caeau heb eu datblygu ar hyn o bryd. Gan hynny byddai angen creu seilwaith newydd er mwyn datblygu'r ardaloedd hyn i ddarparu lleoedd claddu ychwanegol (e.e. gwaith draenio ac adeiladu llwybrau newydd). Fodd bynnag, byddai maint y gwaith hwn yn llawer llai na datblygu safleoedd newydd sbon. Bydd angen gwneud mwy o waith er mwyn pennu costau datblygu'r ddwy ardal bresennol i gyrraedd y safon angenrheidiol. Yn **Atodiad 5**, atodir astudiaeth ddichonoldeb a gynhaliwyd yn 2004 er mwyn archwilio i ddarpariaeth mynwentydd yn y dyfodol.
- 4.6. Mae angen adolygu ffioedd claddu'r cyngor er mwyn eu gwneud yn gydnaws â ffioedd awdurdodau cyfagos. Mae'n bwysig cynnal cyfraddau claddu Sir Ddinbych am bris sy'n cystadlu ag awdurdodau cyfagos, er mwyn cynnal incwm ar lefel resymol ac er mwyn sicrhau nad yw pobl yn gweld claddu yn Sir Ddinbych fel opsiwn rad a fyddai'n arwain at gynnydd yn y galw am nifer ein lleoedd claddu. Amlinellir cynigion ar gyfer ffioedd newydd yn **Atodiad 2**.
- 4.7. Mae gwaith cynnal a chadw'r glaswellt ym mynwentydd Sir Ddinbych yn cael ei wneud gan gontractwyr ar hyn o bryd. Y fanyleb ar gyfer pob un o'r saith mynwent yw bod y glaswellt yn cael ei dorri i uchder rhwng 20mm a 40mm, deg gwaith y flwyddyn bob 3 wythnos fel yr amlinellir yn y fanyleb gynnal a chadw yn **Atodiad 3**.

4.8. Mae ein polisiau presennol mewn perthynas â rheoli ein mynwentydd yn cael eu cynnwys yn y rheoliadau Mynwentydd, fel yr amlinellir yn **Atodiad 4**.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1. Ni cheisir penderfyniad ac nid yw rheoli mynwentydd yn cyfrannu'n benodol at ddarparu'r Cynllun Corfforaethol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Nid yw'r adroddiad yn cynnwys unrhyw gynigion a fyddai'n golygu costau ychwanegol i'r gyllideb wasanaethau. Fodd bynnag, byddai modd cynhyrchu incwm ychwanegol pe bai'r awgrym i gynyddu ffioedd claddu yn cael eu gweithredu. Bydd cost ychwanegol ynghlwm wrth unrhyw waith i ddatblygu safleoedd ychwanegol (ni wyddom y gwerth ar hyn o bryd). Ni fydd unrhyw effaith ar wasanaethau eraill. Gellir gweld cost fynegol, yn seiliedig ar asesiad blaenorol a gynhaliwyd yn 2004 yn **Atodiad 5**.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1. Ni cheisir unrhyw benderfyniad drwy'r adroddiad hwn felly ni chynhaliwyd Asesiad o Effaith ar Les.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gydag Archwilio ac eraill?

8.1. Pwrpas pennaf yr adroddiad hwn yw ymgynghori â'r Gwasanaeth Archwilio.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Mae'n bwysig fod gwasanaethau yn adolygu eu ffioedd a'u costau yn rheolaidd a, ble mae hynny'n briodol ac yn bosib, yn adennill costau darparu gwasanaeth yn gyfangwbl, yn unol â pholisi corfforaethol y cyngor,

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Y prif risg i'r awdurdod yw methu â darparu lleoedd claddu i'w breswylwyr yn y tymor canolig a'r hirdymor. Mae angen i'r awdurdod benderfynu a ydynt am barhau i ddarparu'r gwasanaeth hwn i breswylwyr gan nad oes ganddynt rwymedigaeth statudol i wneud hynny.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae Adran 7.2.3 o Gyfansoddiad y Cyngor yn nodi y gall y Gwasanaeth Craffu ystyried unrhyw fater sy'n effeithio ar ardal y Cyngor neu ei breswylwyr, tra bo Adran 7.4.1 yn datgan ei bwerau mewn perthynas â datblygu ac adolygu polisi.

Swyddog Cyswllt:

Rheolwr Uned Waith a Strydwedd: Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol
Ffon: 01824 712140